

Co w 4 szeleści ...

WYDANIE SPECJALNE

11 LISTOPADA 2018

Polsko, nie jesteś ty już niewolnicą!
Łańcuch twych kajdan stał się tym łańcuchem,
Na którym z lochu, co był twą stolicą
Lat sto, swym własnym dźwignęłaś się duchem.

Dzisiaj wychodzisz po wieku z podziemia,
Z ludów jedyny ty lud czystych dłoni,
Co swych zaborców zdumieniem oniemia,
Że tem zwycięża jeno, że się broni.(...)

Ty, broniąc siebie wbrew wszelkiej nadziei,
Broniłaś jeno od czarnej rozpaczey
Wiary, że wolność, prawo, moc idei
Nie jest czczym wiatrem ust, ale coś znaczy.

Duchową bronią walczyłaś i zbroją,
którą pękał każdy cios obuchem.
Więc dziś myśl każdą podłóż ziemią swoją
I każdą ziemi swej piędź nakryj duchem.

Żadne cię miana nad to nic zaszczyca,
Co być nie mogło przez wiek twą ozdobą!
Polsko, nie jesteś ty już niewolnicą!
Lecz czemś największem, czem być można: Sobą!

Leopold Staff

W listopadzie 1918 roku, po 123 latach nieobecności na mapach politycznych Europy, Polska odzyskała niepodległość. Stało się to głównie dzięki wytrwałości i ofiarności aktywnej części polskiego społeczeństwa, które w okresie niewoli przekazywało nowym generacjom młodych Polaków przywiązanie do języka i kultury narodowej. W latach pierwszej wojny światowej (1914-1918) wystąpiły sprzyjające okoliczności dla sprawy polskiej. Zaborcy Polski stanęli wówczas naprzeciwko siebie, łamiąc swą dotychczasową solidarność w kwestii polskiej.

Rys historyczny:

Latem 1914 r., u progu rozpoczynającej się wojny, Polacy stanęli przed dylematem, po której stronie konfliktu się opowiedzieć. Część, m.in. Józef Piłsudski, nadzieje na odbudowę Rzeczypospolitej wiązała z państwami centralnymi. U ich boku sformowano ochotnicze Legiony Polskie. Inni (a wśród nich Roman Dmowski) to w Rosji i jej sojusznikach na Zachodzie widzieli mocarstwa, które mogły najpierw zjednoczyć ziemie polskie a w dalszej perspektywie doprowadzić do odzyskania przez Polskę niepodległości. Dla setek tysięcy Polaków zmobilizowanych do armii państw zaborczych wojna miała charakter bratobójczy. Poza tym same działania wojenne przyczyniły się do ogromnych zniszczeń materialnych, a setki tysięcy osób zmusiły do opuszczenia swych domostw w charakterze uchodźców wojennych.

Długo oczekiwany przełom w sprawie polskiej nastąpił w listopadzie 1916 r. Wówczas to cesarze Niemiec i Austrii proklamowali odrodzenie państwa polskiego na ziemiach odebranych Rosji. Stanowił on wyłom w zмовie milczenia w kwestii polskiej. Kilka miesięcy później w Rosji obalono carat. Nowe władze Rosji uznały prawo Polaków do samostanowienia. Wkrótce zdecydowali się na to Francuzi i Brytyjczycy. Widząc, że państwa centralne nie są gotowe przyznać Polsce rzeczywistej niepodległości, Piłsudski zerwał z nimi i został internowany, Legiony rozwiązane a część legionistów – internowana.

Na rzecz sprawy polskiej lobbowali na Zachodzie luminarze polskiej kultury. Ignacy Paderewski zbierał pieniądze na ofiary wojny na ziemiach polskich i namawiał polityków państw zachodnich do poparcia idei niepodległości Polski. Między innymi w wyniku jego zabiegów Woodrow Wilson, prezydent USA, które w kwietniu 1917 r. przystąpiły do wojny, zaczął sprzyjać Polakom. Postulat niepodległości Polski uznali wkrótce i inni przywódcy państw ententy. We Francji z ochotników wywodzących się głównie ze środowisk polonijnych sformowano Armię Polską.

W lutym 1918 r. państwa centralne zawarły niekorzystny z polskiej perspektywy pokój brzeski z Ukrainą. Rozczarowani Polacy ostatecznie zerwali z państwami centralnymi i nadzieje na odbudowę Polski zaczęli powszechnie wiązać z ententą. Rozwiązano ostatecznie oddziały polskie walczące u boku państw centralnych. W przemówieniu do kongresu w styczniu 1918 r. Woodrow Wilson uznał odbudowę niepodległej Polski z dostępem do morza za jeden z warunków zawarcia trwałego pokoju.

Gdy w październiku i listopadzie kończyła się wojna na Zachodzie i nastąpił rozpad Austro-Węgier, Polacy przystąpili do rozbijania okupantów i tworzenia niezależnych instytucji państwowych. Uwolniony przez Niemców Józef Piłsudski przyjechał do Warszawy, gdzie 11 listopada 1918 r. przejął z rąk Rady Regencyjnej pełnię władzy cywilnej i wojskowej przyjmując funkcję Naczelnika Państwa. Rozpoczął się nowy etap w historii Polski.

(źródło: dr hab. Piotr Szlanta; niepodlegla.gov.pl)

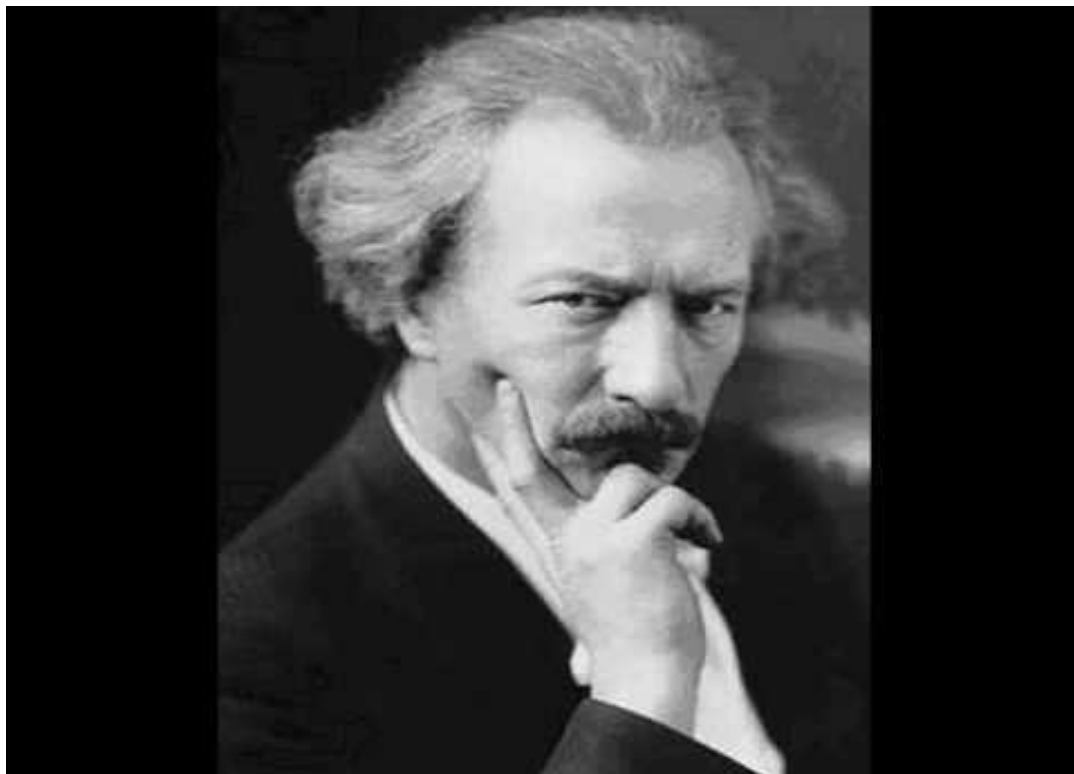
Wiktoria Wnuk, kl. 7b

JÓZEF PIŁSUDSKI (1867-1935)

Piłsudski to postać powszechnie kojarzona z polskim czynem niepodległościowym, choć nie każdy pamięta jego przedlegionową przeszłość. Przed 1914 rokiem przyszły marszałek był poddanym cara, ale szybko dał się we znaki rosyjskiemu zaborcy. Dał się poznać jako spiskowiec i wywrotowiec. Był wielokrotnie więziony. Piłsudski w 1914 roku utworzył I kompanię kadrową, która wyruszyła z Galicji do Królestwa Polskiego z zamiarem wywołania powstania. Strzelcy spotkali się tam z obojętnością, a nawet niechęcią. Mimo to idea legionowa przetrwała. Brygadier Piłsudski był później komendantem I Brygady Legionów oraz współtwórcą konspiracyjnej Polskiej Organizacji Wojskowej. W 1917 roku został uwięziony przez Niemców. Jego przyjazd z Magdeburga, gdzie przebywał, do Warszawy, jest uznawany symbolicznie za początek polskiej niepodległości (przyjechał 10 listopada; dzień później objął dowództwo nad wojskiem). W okresie II Rzeczypospolitej Piłsudski sprawował wiele najważniejszych funkcji w państwie – jako Naczelnik, szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Generalny Inspektor Sił Zbrojnych, minister spraw wojskowych, dwukrotny premier oraz marszałek Polski. W 1922 roku namawiano go do startu w wyborach prezydenckich, ale Piłsudski odmówił. Cztery lata później przejął pełnię władzy w państwie organizując tzw. zamach majowy. Od tej pory sprawował autorytarne rządy zyskując sobie wielu przeciwników. Z głównym – Romanem Dmowskim – różnił się nie tylko z powodu poglądów, ale także zaszłości miłosnych. Obaj zakochali się w jednej kobiecie - Marii Juskiewiczowej, która ostatecznie poślubiła Piłsudskiego. Każda z wymienionych postaci poświęciła całe swe życie dla Polski, na swój sposób walcząc o jej niepodległość. Zasłużonych dla polskiej wolności są jednak także tysiące innych Polaków, a wśród nich wielu anonimowych rodaków, którzy w różny sposób poświęcali się dla kraju. Kraju, który 11 listopada 1918 roku po 123 latach zaborów powrócił na mapę Europy.

IGNACY JAN PADEREWSKI (1860-1941)

Światowej sławy pianista i kompozytor muzyki poważnej, który koncertował przed wybitnymi osobistościami m.in. koronowanymi głowami Europy. W swoim dorobku miał opery, sonaty czy mazury. Był też filantropem oraz działaczem emigracyjnym - walczył o sprawę polską m.in. w USA i we Francji. Dał się poznać także jako dyplomata, reprezentant Polski na konferencji paryskiej w 1919 roku. Polacy kojarzą Paderewskiego jednak przede wszystkim jako osobę, której przyjazd do Poznania w grudniu 1918 roku i patriotyczna przemowa z balkonu miejscowego Hotelu Bazar, przyczyniły się do wybuchu jednego z nielicznych zwycięskich powstań niepodległościowych – powstania wielkopolskiego. Jako polityk Paderewski piastował dwie ważne funkcje w państwie – był premierem i ministrem spraw zagranicznych.

ROMAN DMOWSKI (1864-1939)

Roman Dmowski

Ideowy przywódca ruchu narodowego, autor „Myśli nowoczesnego Polaka”. Dmowski był wybitnym dyplomatą i mężem stanu. Przewodniczył Komitetowi Narodowemu Polskiemu, który powstał w 1917 roku w Lozannie. Reprezentował Polskę na obradach konferencji pokojowej w Paryżu, którą zwołano po zakończeniu I wojny światowej. W czerwcu 1919 roku, obok Ignacego Jana Paderewskiego, złożył podpis na traktacie wersalskim. W niepodległej Polsce Dmowski zasiadał w Sejmie jako poseł, był też ministrem spraw zagranicznych. Przede wszystkim przewodził jednak Narodowej Demokracji. Chciał Polski wielkiej, ale jednolitej narodowo i religijnie. Jego idee nie doczekały się realizacji, ale dziś, po 96 latach od odzyskania niepodległości, wciąż odwołują się do nich środowiska narodowe.

WINCENTY WITOS (1874-1945)

Postać, która pozostaje w cieniu Piłsudskiego i Dmowskiego. Niesłusznie. Witos to bowiem jeden z największych mężów stanu II Rzeczypospolitej, a jednocześnie skromny wójt gminy Wierzchosławice w pobliżu Tarnowa. W czasach zaborów galicyjski polityk, poseł do austriackiego parlamentu. Przede wszystkim to przywódca ludowców, najpierw działacz Stronnictwa Ludowego, od 1914 roku związany z Polskim Stronnictwem Ludowym „Piast”, od 1939 roku – prezes PSL. W październiku 1918 roku przewodził Polskiej Komisji Likwidacyjnej, namiastce polskiego rządu w Galicji i na Śląsku Cieszyńskim. Kiedy w 1920 roku bolszewicy zbliżali się do Warszawy, Witos stanął na czele Rządu Obrony Narodowej. Premierem był jeszcze dwukrotnie. Był przeciwnikiem Marszałka, czołową postacią powstałego w 1929 roku antysanacyjnego Centrolewu. Trzy lata później Witoska skazano w procesie brzeskim. Po tym, jak usłyszał wyrok półtora roku pozbawienia wolności, opuścił Polskę. Wrócił dopiero w 1939 roku. W czasie okupacji Niemcy próbowali nakłonić Witosą do współpracy i utworzenia rządu kolaboracyjnego. Ten pozostał nieugięty, co przypłacił więzieniem.

STEFAN GROT-ROWECKI (1895-1944)

Legendarna postać Polskiego Państwa Podziemnego, jeden z jego głównych architektów. Był pierwszym komendantem głównym Armii Krajowej. Przez wielu stawiany za wzór patriotyzmu i bezwarunkowej miłości do ojczyzny. Dowiódł tego już w młodości udzielając się w ruchu skautowskim oraz tajnych organizacjach. Brał udział w I wojnie światowej służąc w Legionach Polskich. Walczył w wojnie polsko-bolszewickiej. Był też doskonałym sztabowcem. W czasie kampanii polskiej 1939 roku dowodził Warszawską Brygadą Pancerno-Motorową. Po klęsce wrześniowej nie złożył broni. Rozpoczął działalność konspiracyjną w Służbie Zwycięstwu Polski, przemianowanej następnie na Związek Walki Zbrojnej. Był jednym z głównych organizatorów AK. W końcu czerwca 1943 roku został aresztowany przez Gestapo w wyniku zdrady. O tym, jak ważną postacią był dla polskiego podziemia, świadczy natychmiastowe przetransportowanie go samolotem do Berlina. Osadzono go w obozie w Sachsenhausen. Najprawdopodobniej został zamordowany w pierwszych dniach powstania warszawskiego – w sierpniu 1944 roku. Rozkaz zlikwidowania Grot-Roweckiego miał wydać sam Heinrich Himmler.

(źródło: na:temat, tu: Nie tylko Piłsudski. Oto wielcy Polacy (...))

Weronika Pijanowska, kl. 6a

Dzieje Polski ilustrowane muzyką

"Płomień rozgryzie malowane dzieje,
Skarby mieczowi spustoszą złodzieje,
Pieśń ujdzie cało... „,
Adam Mickiewicz, Konrad Wallenrod

Pieśni patriotyczne stanowią istotną część
dziedzictwa kulturalnego każdego narodu i ma to
również miejsce w historii narodu polskiego.

Pieśni patriotyczne znamy od dziecka – budzą naszą dumę narodową i przypominają o ciągłości pokoleń, dla których Polska była najważniejsza. Jest też i dla nas, współczesnych, krajem szczególnym, jedynym, najdroższym !!! Posiadała swoją państwowość nieprzerwanie od X do XVIII wieku, jednak wiek XIX, kiedy to narody zaczęły się w sposób nowoczesny określać, był dla nas czasem rozbitcia na trzy zabory i dodatkowo skutkował emigracją polityczną i gospodarczą. Trudne polskie dzieje w dużej mierze zaważyły na polskiej twórczości patriotycznej.

- **Gaude Mater Polonia** (Raduj się matko, Polsko) – pierwszy hymn polski napisany w średniowieczu;
- **Bogurodzica**- najstarsza zachowana pieśń religijna i drugi hymn polski;
- **Hymn do miłości Ojczyzny** – utwór Ignacego Krasickiego napisany w czasie rozbiorów w 1774 roku jako hymn dla Szkoły Rycerskiej;
- **Mazurek Dąbrowskiego** – hymn Polski. Tekst napisany przez J. Wybickiego powstał w 1797 we Włoszech tuż po upadku Rzeczypospolitej. **Mazurek Dąbrowskiego** został oficjalnym hymnem Rzeczypospolitej Polskiej 26 lutego 1927 r.;
- **Boże coś Polskę** - pieśń autorstwa Jana Nepomucena Piotra Kaszewskiego z 1816 roku;
- **Witaj, majowa jutrzeńko** - do mitu Konstytucji 3 Maja nawiązuje śpiewany na melodię mazurka wiersz Rajnolda Suchodolskiego „Witaj, majowa jutrzeńko”;
- **Warszawianka** – powstała w okresie zaborów polska pieśń hymniczna napisana w języku innym niż polski. Autorem jej polskiego przekładu jest Karol Sienkiewicz;
- **Rota** – napisana przez M. Konopnicką w 1908 roku jako odpowiedź poetki na germanizację

w zaborze pruskim;

- ***Marsz, marsz Polonia*** - powstał on na kontynencie amerykańskim pod koniec XIX wieku (do Polski trafił dokładnie z Brazylii);
- ***My, pierwsza brygada*** - Legiony Polskie Józefa Piłsudskiego zajmują szczególne miejsce w polskiej pamięci zbiorowej. W zestawieniu polskich pieśni hymnicznych nie mogło też zabraknąć ich najbardziej znanej pieśni: „My, Pierwsza Brygada”. Melodia autorstwa Andrzeja Brzuchal-Sikorskiego powstała w końcu 1914 r. i towarzyszyła legionistom Piłsudskiego początkowo bez słów. Te powstały spontanicznie. „My, Pierwsza Brygada” była hymnem środowisk skupionych wokół Piłsudskiego i jako taka kandydowała do roli hymnu państwowego;
- ***Czerwone maki na Monte Casino*** – z wysiłkiem żołnierza polskiego w okresie II wojnie światowej związana jest pieśń „Czerwone maki na Monte Cassino”. Ta pieśń powstała w nocy z 17 na 18 maja 1944 r. w czasie walk o ten włoski klasztor. Jej autorami są żołnierze 2 Korpusu Polskiego :Feliks Konarski (słowa) i Alfred Schütz (muzyka);
- ***Warszawskie dzieci*** – jedna z najpopularniejszych piosenek powstańczych. Została skomponowana 4 lipca 1944 roku i nagrana 1 sierpnia 1944 dla radiostacji Błyskawica, a po raz pierwszy wyemitowana 8 sierpnia 1944 r.;
- ***Żeby Polska była Polską*** - w okresie Polski Ludowej powstawały także hymny opozycyjne wobec władzy. Jednym z nich jest powstały w 1976 roku utwór Jana Pietrzaka: „Żeby Polska była Polską”. Spopularyzowany w okresie działania legalnej „Solidarności”.

Wiktoria Wnuk, kl. 7b

WARTO PRZECZYTAĆ!!! WARTO PRZECZYTAĆ!!!

Artur Jabłoński, *Polska – droga do niepodległości*

Jak to się stało, że Polska utraciła niepodległość? W jaki sposób i dzięki komu ją odzyskała? Kim byli Jan Paderewski i Józef Piłsudski? Zapoznaj się z historią polskich walk o odzyskanie wolności i dowiedz się, dlaczego warto obchodzić Narodowe Święto Niepodległości.

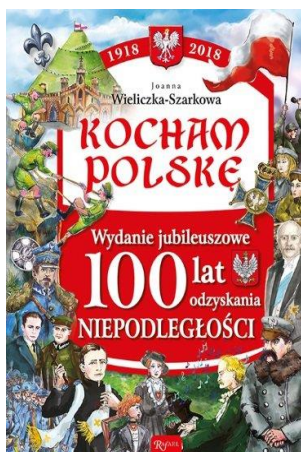
WARTO PRZECZYTAĆ!!! WARTO PRZECZYTAĆ!!!

K. Wiśniewski, J. Myjak, *Co się zdarzyło 100 lat temu?*

Wyprawa do Poznania okazała się niesamowitą przygodą! Ile zagadek? Ile tajemnic do rozwiązania? Bohaterowie Klubu Poszukiwaczy Tajemnic znajdują czapkę powstańca wielkopolskiego i po kolei dowiadują się, że zanim 11 listopada 1918 roku Polska odzyskała niepodległość, wiele musiało się zdarzyć. Abyśmy mogli być obywatelami wolnego państwa, wielu naszych przodków musiało wykazać się bohaterstwem i mądrością. Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Paderewski, Józef Haller, Władysław Belina-Prażmowski, żołnierze Pierwszej Kompanii Kadrowej, Orleńta Lwowskie to bohaterowie naszej niepodległości.

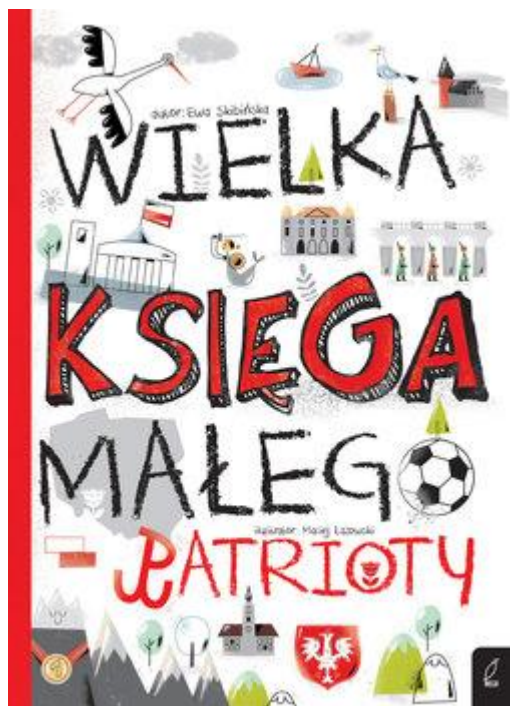
Joanna Wieliczka – Szarkowa, *Kocham Polskę, Wydanie jubileuszowe 100 lat odzyskania niepodległości*

Wydanie jubileuszowe *Kocham Polskę* wpisane jest w setną rocznicę odzyskania przez nasz kraj niepodległości. Młody czytelnik z kart tej pięknie ilustrowanej książki dowie się, dlaczego jego ojczyzna na 123 lata zniknęła z mapy Europy, pozna bohaterskich obrońców kraju, prawdziwych patriotów walczących o niepodległą Rzeczpospolitą i wydarzenia bliskie sercu każdego Polaka. Ta wspaniała lekcja patriotyzmu uwrażliwi młode pokolenie na wartości, dzięki którym Polska ma szansę trwać jako wolne i niepodległe państwo.

WARTO PRZECZYTAĆ!!! WARTO PRZECZYTAĆ!!!

Praca zbiorowa, *Wielka księga małego patrioty*

Setna rocznica odzyskania niepodległości to świetny powód do tego, by zaciekać naszym krajem i jego historią najmłodsze pokolenie. "Wielka księga małego patrioty" pozwoli dzieciom lepiej poznać Polskę – jej historię, przyrodę, bohaterów – ale też da pretekst do rozmów o tym, czym jest patriotyzm i co współcześnie oznacza bycie patriotą. Mnóstwo ciekawostek i treści z humorem sprawiają, że wiedza o Polsce przestaje być nudna.

Wiktoria Wnuk, kl. 7b

Przepis na patriotyczne ciasteczka

- 250 g mąki pszennej
- 120 g cukru pudru
- 125 g masła
- 2 łyżki kakao
- 1 jajko
- 1 łyżeczka proszku do pieczenia
- szczypta soli

Jak przygotować?

1. Piekarnik rozgrzej do temperatury stopni.
2. Blachę wyłóż papierem do pieczenia.
3. Na stolnicę lub do miski wsyp mąkę, dodaj sól, proszek do pieczenia.
4. Dodaj posiekane masło, jajko, cukier puder. Całość wymieszaj, zagniatając rękami.
5. Gdy ciasto zacznie się kleić, podziel na 2 części. Jedną część uformuj w kulkę, zawiń w folię i włóż do lodówki.
6. Do drugiej części ciasta dodaj kakao, wyrabiaj w misce, aż ciasto będzie miało jednolity kolor. Uformuj je w kulkę, zawiń w folię i włóż na godzinę do lodówki.
7. Po godzinie rozwałkuj obie części, podsypując blat odrobiną mąki.
8. Przygotuj foremki do wykrawania ciastek – mniejsze i większe (np. duże i małe gwiazdki, serduszka, okręgi).
9. Z obu mas wytnij na początku duże ciastka.
10. Następnie na środku ciastek wytnij mniejszą foremką kolejny otwór.
11. I teraz: możesz upiec duże ciastka z otworem i małe osobno lub możesz małe ciastka o czekoladowym kolorze włożyć w środek tych jasnych i odwrotnie.
12. Takie dwukolorowe ciastka przełóż na blachę. Piecz około 12 minut.

Smacznego !!!

Wiktoria Wnuk, kl. 7b